

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
MICHAL BOBEK
prednesené 22. novembra 2018¹

Vec C-695/17

**Metirato Oy, v likvidácii
proti
Suomen valtio/Verohallinto
Eesti Vabariik/Maksu- ja Tolliamet**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Helsingin käräjäoikeus (Prvostupňový súd Helsinki, Fínsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Vzájomná pomoc pri vymáhaní pohľadávok vyplývajúcich z daní, poplatkov a ďalších opatrení – Spory týkajúce sa exekučných opatrení prijatých v dožiadanom členskom štáte – Určenie žalovaného“

I. Úvod

1. Estónske orgány v roku 2012 požiadali fínske orgány v súlade s pravidlami o vzájomnej pomoci podľa smernice 2010/24/EÚ² o vymoženie daní, ktoré bola dlžná Metirato Oy, fínska spoločnosť (ďalej len „Metirato“) Estónskemu štátu. Na základe tejto žiadosti začali fínske orgány voči spoločnosti Metirato exekučné konanie. V priebehu rovnakého konania sa fínske orgány tiež domáhali zaplata daní, ktoré bola spoločnosť Metirato dlžná Fínskemu štátu. Metirato uhradila fínskym orgánom určitú finančnú sumu. Tieto previedli príslušnú časť danej sumy estónskym orgánom.

2. V roku 2013 bolo voči spoločnosti Metirato vo Fínsku začaté konkurzné konanie. V rámci daného konania správca konkurznej podstaty následne podal žalobu na Helsingin käräjäoikeus (Prvostupňový súd Helsinki, Fínsko) (ďalej len „vnútroštátny súd“), prostredníctvom ktorej sa domáhal vrátenia platby, ktorú predtým uskutočnila spoločnosť Metirato v priebehu fínskeho exekučného konania.

3. V kontexte tejto žaloby, pokiaľ ide o vrátenie finančnej sumy prevedenej estónskym orgánom, má vnútroštátny súd pochybnosti týkajúce sa výkladu smernice 2010/24. Konkrétne kladie otázku, či smernica určuje, ktorý členský štát by mal byť žalovaným v žalobe o vrátenie danej finančnej sumy: Fínsko alebo Estónsko?

¹ Jazyk prednesu: angličtina.

² Smernica Rady zo 16. marca 2010 o vzájomnej pomoci pri vymáhaní pohľadávok vyplývajúcich z daní, poplatkov a ďalších opatrení (Ú. v. EÚ L 84, 2010, s. 1).

II. Právny rámec

A. Právo Únie

1. Smernica 2010/24

4. Článok 13 ods. 1 smernice 2010/24 znie nasledovne:

„Na účely vymáhania v dožiadanom členskom štáte sa s každou pohľadávkou, v súvislosti s ktorou sa podala žiadosť o vymáhanie, zaobchádza tak, akoby išlo o pohľadávku dožiadaného členského štátu, pokiaľ nie je v tejto smernici ustanovené inak. Ak sa v tejto smernici neustanovuje inak, dožiadaný orgán využíva právomoci a postupy stanovené v zákonoch, iných právnych predpisoch alebo správnych opatreniach dožiadaného členského štátu, ktoré sa vzťahujú na pohľadávky týkajúce sa rovnakej, alebo ak rovnaká neexistuje, podobnej dane alebo podobného poplatku.

...

Dožiadaný členský štát nie je povinný dať pohľadávkam iných členských štátov prednosť, ktorú dáva podobným pohľadávkam vznikajúcim v tomto členskom štáte, ak sa dotknuté členské štáty nedohodnú inak alebo ak sa neustanovuje inak v právnych predpisoch dožiadaného členského štátu. Členský štát, ktorý dáva pohľadávkam iného členského štátu prednosť, nesmie odmietnuť dať za rovnakých podmienok takú istú prednosť rovnakým alebo podobným pohľadávkam ostatných členských štátov.

Dožiadaný členský štát vymáha pohľadávku vo svojej mene.“

5. V zmysle článku 13 ods. 5 smernice „dožiadaný orgán poukáže dožadujúcemu orgánu sumy vymožené v súvislosti s pohľadávkou a úrok uvedený v odsekoch 3 a 4 tohto článku“.

6. Článok 14 smernice stanovuje:

„1. Spory týkajúce sa pohľadávky, pôvodného exekučného titulu v dožadujúcom členskom štáte alebo jednotného exekučného titulu v dožiadanom členskom štáte, ako aj spory týkajúce sa platnosti oznámenia, ktoré zaslal príslušný orgán dožadujúceho členského štátu, patria do pôsobnosti orgánov dožadujúceho členského štátu, ktoré sú v tejto veci príslušné. Ak v priebehu procesu vymáhania zainteresovaná strana napadne pohľadávku, pôvodný exekučný titul v dožadujúcom členskom štáte alebo jednotný exekučný titul v dožiadanom členskom štáte, dožiadaný orgán oznámi tejto strane, že sa musí obrátiť na orgán dožadujúceho členského štátu, ktorý je v tejto veci príslušný, v súlade s jeho platnými zákonmi.

2. Spory týkajúce sa exekučných opatrení prijatých v dožiadanom členskom štáte alebo týkajúce sa platnosti oznámenia, ktoré zaslal príslušný orgán dožiadaného členského štátu, sa predkladajú orgánu tohto členského štátu, ktorý je v tejto veci príslušný, v súlade s jeho zákonmi a inými právnymi predpismi.

...“

B. Fínske právo

1. Zákon o vrátení majetku do konkurznej podstaty

7. V zmysle prvého odseku § 5 laki takaisinsaannista konkurssipesään (758/1991) [zákon o vrátení majetku do konkurznej podstaty (758/1991)] možno zrušiť právny úkon, okrem iného, pokiaľ je konkrétny veriteľ, samotným týmto úkonom alebo spolu s inými opatreniami, neprimerane zvýhodnený na úkor ostatných veriteľov. Podmienkou takeého zrušenia je v tomto prípade, že dlžník bol v čase právneho úkonu v platobnej neschopnosti alebo právny úkon prispel k jeho platobnej neschopnosti.

8. Ustanovenie § 10 tohto zákona okrem iného stanovuje, že uspokojenie pohľadávky, ku ktorému došlo do troch mesiacov pred relevantným dňom, je napadnuteľné, pokiaľ sa pohľadávka uhradí vo výške, ktorú v pomere ku konkurznej podstate treba považovať za značnú.

9. Podľa § 23 daného zákona správca konkurznej podstaty a určití veritelia môžu požiadať o vrátenie majetku. O vrátenie sa žiada prostredníctvom žaloby alebo námietky proti prihláseniu určitej pohľadávky. Žalobu možno podať na käräjäoikeus (prvostupňový súd), ktorý začne konkurzné konanie.

III. Skutkový stav, vnútroštátne konanie a prejudiciálne otázky

10. Eesti Maksu- ja Tolliamet (Estónska daňová a colná správa) vymáhala od spoločnosti Metirato daň spolu s úrokmi z tejto sumy v celkovej výške 28 754,50 eura. Na základe smernice 2010/24 Estónska daňová a colná správa zaslala 18. apríla 2012 žiadosť o vymáhanie danej sumy Suomen Verohallinto (fínska daňová správa).

11. Na základe tejto žiadosti fínska daňová správa poslala bližšie informácie týkajúce sa výšky sumy vymáhanej Estónskou daňovou a colnou správou, spolu s uvedením sumy dane, ktorú bola spoločnosť Metirato dlžná fínskej daňovej správe, fínskym exekučným orgánom zodpovedným za vymáhanie pohľadávok.

12. Dňa 12. februára 2013 poskytla spoločnosť Metirato fínskym exekučným orgánom dobrovoľnú platbu³ vo výške 17 500 eur. Na účet fínskej daňovej správy sa previedlo 15 837,67 eura. Na základe žiadosti estónskeho štátu o vymáhanie previedla fínska daňová správa estónskemu štátu sumu vo výške 15 541,67 eura.

13. Dňa 23. apríla 2013 poskytla spoločnosť Metirato fínskym exekučným orgánom ďalšiu dobrovoľnú platbu vo výške 17 803 eur.

14. Na návrh spoločnosti Metirato začal 8. mája 2013 Helsingin käräjäoikeus (Prvostupňový súd Helsinki) konkurzné konanie proti nej samej.

15. Dňa 8. mája 2014 podal správca konkurznej podstaty na vnútroštátny súd proti fínskej daňovej správe žalobu, predmetom ktorej bolo vrátenie platieb v celkovej výške 33 707,67 eura, vrátane sumy vo výške 15 541,67 eura prevedenej do Estónska. Správca konkurznej podstaty tvrdil, že podľa § 5 Zákona o vrátení majetku do konkurznej podstaty bola fínska daňová správa zaplatením pohľadávky

3 Rozumiem tomu tak, že táto platba bola „dobrovoľná“ v tom zmysle, že spoločnosť Metirato zaplatila na žiadosť fínskych exekučných orgánov bez toho, aby bolo potrebné prijímať ďalšie *exekučné opatrenia* týkajúce sa (majetku) spoločnosti. Keďže sa však táto platba uskutočnila na základe žiadosti fínskych exekučných orgánov, tiež túto situáciu vnímam tak, že platba sa uskutočnila v rámci *exekučného konania*, ktoré začali tieto orgány.

na daniach neprimerane zvýhodnená na úkor ostatných veriteľov, pretože dane, ktoré boli splatné už dlhšiu dobu, sa zaplatili v okamihu, keď Metirato už bola v platobnej neschopnosti. Na základe § 10 daného zákona správca konkurznej podstaty ďalej tvrdil, že v kriticknej dobe, teda od 25. januára do 8. mája 2013, Metirato uhradila dlh na daniach v značnej výške v pomere ku konkurznej podstate.

16. Žaloba o vrátenie platieb bola v prvom rade podaná proti fínskej daňovej správe. V prípade, že by sa v súvislosti so sumou vo výške 15 541,67 eura prevedenou do Estónska nepovažovala za pasívne legitimovanú, správca konkurznej podstaty rozšíril žalobu aj na estónsku daňovú a colnú správu.

17. Fínska daňová správa proti žalobe správcu konkurznej podstaty okrem iného namieta, že nemá pasívnu legitimáciu, pretože ide o sumu, ktorú získalo Estónsko. Uviedla, že konala iba na pokyn estónskych orgánov, ktoré požiadali o vzájomnú pomoc v súlade so smernicou 2010/24, a že táto povinnosť zanikla vymožením daňovej pohľadávky. Tiež namieta, že keďže vymožená pohľadávka nikdy nebola vlastníctvom fínskeho štátu, žalobu treba preto podať proti estónskej daňovej a colnej správe.

18. Estónska daňová a colná správa proti žalobe správcu konkurznej podstaty tiež namieta, že v prejednávanej veci nemôže mať pasívnu legitimáciu, pretože podľa článku 13 ods. 1 a článku 14 ods. 2 smernice môže byť žalovaným v rámci takejto žaloby iba fínska daňová správa.

19. Vnútroštátny súd poznamenáva, že je nesporné, že má právomoc riešiť túto žalobu o vrátenie majetku. Pred preskúmaním vecnej stránky sporu však musí rozhodnúť, či bude mať vo veci sumy vymoženej Fínskom a prevedenej do Estónska na základe smernice 2010/24 pasívnu legitimáciu fínska daňová správa alebo estónska daňová a colná správa.

20. Za týchto okolností sa Helsingin käräjäoikeus (Prvostupňový súd Helsinki) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Majú sa ustanovenia článku 13 ods. 1 [smernice 2010/24], podľa ktorých sa s každou pohľadávkou, v súvislosti s ktorou sa podala žiadosť o vymáhanie, zaobchádza tak, ako by išlo o pohľadávku dožiadaného členského štátu, vykladať v tom zmysle,

- a) že dožiadaný členský štát je tiež účastníkom konania, ktoré sa týka vrátenia súm zaplatených v dôsledku vymáhania do konkurznej podstaty, alebo
- b) že dožiadaný členský štát sa obmedzuje iba na vymoženie pohľadávky prostredníctvom núteného výkonu rozhodnutia a na prihlásenie pohľadávky v rámci konkurzného konania, no v konaní o návrhu na vrátenie týkajúce sa rozsahu majetku patriaceho do konkurznej podstaty je však žalovaným dožadujúci členský štát?

2. Má sa smernica vykladať v tom zmysle, že pohľadávky iného členského štátu na základe žiadosti o vymáhanie sa síce vymôžu rovnakými prostriedkami, ale takým spôsobom, že vymožený majetok ostane oddelený od majetku dožiadaného členského štátu, alebo v tom zmysle, že sa vymôžu popri jeho pohľadávkach, takže sa zlúčia s majetkom dožiadaného členského štátu? Inými slovami: Je účelom smernice iba zákaz znevýhodňovať pohľadávky iného členského štátu?

3. Možno sa domnievať, že spor v oblasti vrátenia majetku do konkurznej podstaty je rovnocenný sporu týkajúcemu sa exekučných opatrení v zmysle článku 14 ods. 2, a možno na základe toho dospieť k záveru, že podľa smernice je v takom spore dožiadaný členský štát aj žalovaným?“

21. Písomné pripomienky v tomto konaní boli doručené zo strany estónskej a fínskej vlády a Európskej komisie.

IV. Posúdenie

22. Začnem posúdením prvej a tretej prejudiciálnej otázky, ktoré sa priamo týkajú toho, kto by mal byť pasívne legitimovaným v konaní, akým je konanie vo veci samej, o vrátenie súm do konkurznej podstaty, ktoré boli vymožené členským štátom na žiadosť iného členského štátu na základe smernice 2010/24 (A). Následne sa budem zaoberať posúdením druhej otázky, ktorej cieľom je určiť, či sa peňažné sumy vymožené na základe mechanizmu uvedenej smernice stali majetkom dožiadaného členského štátu, a ktorá sa teda nepriamo týka aj otázky určenia pasívne legitimovaného v takomto konaní (B).

A. O prvej a tretej otázke: kto je pasívne legitimovaný?

23. Kto je pasívne legitimovaný v rámci žaloby, ktorej predmetom je vrátenie súm vymožených členským štátom (v tomto prípade Fínsko) na žiadosť iného členského štátu (v tomto prípade Estónsko) a ktorá sa týka súm, ktoré boli v čase podania žaloby v dispozícii druhého uvedeného členského štátu: dožadujúci členský štát (Estónsko) alebo dožiadaný členský štát (Fínsko)?

24. Vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania vnútroštátny súd zdôrazňuje dve potenciálne relevantné ustanovenia smernice 2010/24. Prvým z týchto ustanovení je článok 13 ods. 1, ktorý uvádza, že „na účely vymáhania v dožiadanom členskom štáte sa s každou pohľadávkou, v súvislosti s ktorou sa podala žiadosť o vymáhanie, zaobchádza tak, akoby išlo o pohľadávku dožiadaného členského štátu... dožiadaný orgán využíva právomoci a postupy stanovené v zákonoch, iných právnych predpisoch alebo správnych opatreniach dožiadaného členského štátu, ktoré sa vzťahujú na pohľadávky týkajúce sa rovnakej, alebo ak rovnaká neexistuje, podobnej dane alebo podobného poplatku“. Druhým ustanovením je článok 14 ods. 2 smernice, v zmysle ktorého „spory týkajúce sa exekučných opatrení prijatých v dožiadanom členskom štáte... sa predkladajú orgánu tohto členského štátu, ktorý je v tejto veci príslušný, v súlade s jeho zákonmi a inými právnymi predpismi“.

25. Je zrejmé, že ustanovenia uvedené vnútroštátnym súdom (alebo v tejto súvislosti ostatné ustanovenia smernice) neposkytujú priamu odpoveď na otázku, kto by mal byť žalovaným v prípade žaloby o vrátenie súm vymožených členským štátom na žiadosť iného členského štátu.

1. Smernica 2010/24 alebo nariadenie o konkurznom konaní?

26. Predbežná otázka spočíva v tom, či smernica 2010/24 vôbec upravuje túto otázku.

27. Fínska vláda sa domnieva, že hlavná žaloba sa smernicou neriadi, keďže táto smernica nestanovuje pravidlá týkajúce sa vrátenia majetku v rámci konkurzného konania. Táto žaloba by sa mala riadiť nariadením o konkurznom konaní⁴. Podľa článku 4 ods. 1 tohto nariadenia by fínske právo ako právo štátu, v ktorom sa konkurzné konanie začalo, určilo pasívne legitimovaný subjekt vo veci samej.

28. Napriek tomu, že súhlasím s fínskou vládou v súvislosti so všeobecnejšou zásadou, pokiaľ ide o právnu úpravu, ktorou sa riadi konkurzné konanie vo všeobecnosti, nerozumiem, ako by nariadenie o konkurznom konaní v spojení s platnými vnútroštátnymi pravidlami o konkurze poskytlo odpoveď na osobitnú otázku položenú vnútroštátnym súdom, a prečo by sa smernica 2010/24 v tejto súvislosti prestala uplatňovať.

⁴ Nariadenie Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní (Ú. v. ES L 160, 2000, s. 1; Mim. vyd. 19/001, s. 191, ďalej len „nariadenie o konkurznom konaní“).

29. Správca konkurznej podstaty napáda platnosť exekučného konania vykonaného fínskymi orgánmi, ktoré určite čiastočne smerovalo k vykonaniu žiadosti o vymáhanie podľa smernice 2010/24. Správca konkurznej podstaty tvrdí, že nútené vymáhanie daní vykonané fínskymi orgánmi by malo byť zrušené na základe fínskej právnej úpravy, konkrétne na základe zákona o vrátení majetku do konkurznej podstaty.

30. Je pravda, že exekúcia bola čiastočne „výlučne vnútroštátna“ (na účely vymáhania daní, ktoré bola spoločnosť Metirato dlžná Fínsku) a čiastočne bola opatrením na vykonanie žiadosti o vymáhanie, ktorú podali estónske orgány (na účely vymáhania daní dlžných Estónsku). Avšak skutočnosť, že sa týkala aj vymáhania vnútroštátnych daní, podľa môjho názoru nepredstavuje prekážku vo výklade, že exekúcia ako celok predstavovala opatrenie prijaté fínskymi orgánmi s cieľom vykonať žiadosť o vymáhanie, ktorú predložilo Estónsko.

31. Exekučné konanie preto podľa môjho názoru predstavuje exekučné opatrenie v zmysle článku 14 ods. 2 smernice 2010/24.⁵

32. Správca konkurznej podstaty žalobou v konaní vo veci samej napáda platnosť, v zmysle fínskeho práva, exekučného opatrenia prijatého vo Fínsku, ktorý je dožiadaným členským štátom. Z toho vyplýva, že podľa článku 14 ods. 2 smernice daná žaloba predstavuje spor, ktorý musí byť predložený príslušnému orgánu tohto členského štátu (teda vnútroštátnemu súdu) v súlade so svojimi zákonmi a inými právnymi predpismi.

33. Súdny dvor už konštatoval, že príslušný súdny orgán členského štátu, na území ktorého sa nachádza dožiadaný orgán, je najlepšie schopný vykladať právne predpisy platné v tomto členskom štáte, a najmä posúdiť zákonnosť, platnosť alebo správnosť exekučného opatrenia v súlade s týmito právnymi predpismi.⁶

34. Súhrnne treba konštatovať, že exekučné konanie bolo vykonané na základe a v zmysle smernice 2010/24. Na vnútroštátnej úrovni sa v súčasnosti napáda jeho priebeh a výsledok v súvislosti s neskorším konkurzným konaním, a tým sa spochybňuje *exekučné opatrenie*, ktoré bolo predtým prijaté v dožiadanom členskom štáte (článok 14 ods. 2 smernice). Preto hoci smernica 2010/24 neobsahuje osobitné pravidlo, ktoré by uvádzalo, kto by mal byť žalovaný v konaní, akým je toto konanie, v ktorom po prevode súm bol na právnickú osobu, ktorá ich uhradila, vyhlásený konkurz, zastávam názor, že táto smernica sa v takom prípade jednoznačne naďalej uplatňuje.

2. Určenie žalovaného: preskúmanie zákonnosti alebo prípad vrátenia majetku?

35. Napriek tomu, že smernica 2010/24 neupravuje spôsob určenia žalovaného v takomto konkrétnom skutkovom kontexte, mysliteľné, aspoň teoreticky, by mohli byť dva prístupy. Zjednodušene povedané, mohli by byť označené ako prístup „sledovania právomoci“, na rozdiel od prístupu „sledovania peňazí“.

5 Smernica nedefinuje pojem „exekučné opatrenia“. Súdny dvor vykladal tento pojem iba jedenkrát v rozsudku zo 14. januára 2010, Kyrian (C-233/08, EU:C:2010:11), hoci v kontexte právneho predchodcu článku 14 ods. 2 smernice 2010/24, konkrétne článku 12 ods. 3 smernice Rady 76/308/EHS z 15. marca 1976 o vzájomnej pomoci pri refundácii pohľadávok vyplývajúcich z činností, ktoré tvoria časť systému financovania Európskeho poľnohospodárskeho usmerňovacieho a záručného fondu a o poľnohospodárskych poplatkoch a clách (Ú. v. ES L 73, 1976, s. 18; Mim. vyd. 02/001, s. 44), ktorá bola zmenená smernicou Rady 2001/44/ES z 15. júna 2001 (Ú. v. ES L 175, 2001, s. 17; Mim. vyd. 02/012, s. 27). V bode 47 daného rozsudku Súdny dvor konštatoval, že doručenia (ktoré neboli výslovne spomenuté v článku 12 ods. 3 smernice 76/308) predstavovali exekučné opatrenia.

6 Pozri, pokiaľ ide o smernicu 76/308, rozsudok zo 14. januára 2010, Kyrian (C-233/08, EU:C:2010:11, body 40, 49 a 50).

36. Logika prvého uvedeného prístupu by umožnila spochybniť spôsob výkonu verejnej moci na území členského štátu. Teda to, čo by správca konkurznej podstaty žiadal, by bolo v podstate preskúmanie zákonnosti vnútroštátneho opatrenia, ktoré (údajne v rozpore s vnútroštátnymi predpismi) uložilo spoločnosti povinnosť zaplatiť dane. Z tohto hľadiska by spor podobného charakteru predstavoval klasický spor vychádzajúci zo správneho alebo daňového práva, z čoho prirodzene vyplýva, že žalovaný je orgán, ktorý má (vynucovaciu) právomoc v danom prípade.

37. Logika druhého uvedeného prístupu by predstavovala (skôr súkromnoprávne) vrátenie majetku. Požadovalo by sa vrátenie peňazí, a teda stíhanie toho, kto touto sumou disponuje v rozhodnom čase. Identita žalovaného by bola určovaná podľa toho, kto má predmetné sumy.

38. Napriek tomu, že smernica 2010/24 túto konkrétnu vec neupravuje, nepochybujem o tom, že vzhľadom na všeobecnú štruktúru a logiku smernice je správnym prístupom ten prvý. Domnievam sa, že takáto žaloba, v rozsahu, v akom spochybňuje platnosť exekučného opatrenia prijatého orgánmi dožiadaného členského štátu, a uskutočnená v súlade s jeho vlastnými právnymi predpismi, musí byť podaná proti orgánom tohto štátu.

39. Smernica 2010/24 upravuje spoločné pravidlá o vzájomnej pomoci pri vymáhaní pohľadávok vyplývajúcich z daní, poplatkov a ďalších opatrení.⁷ Ako je uvedené v odôvodnení 7 smernice, takáto vzájomná pomoc môže mať formu výmeny informácií (kapitola II smernice, články 5 až 7), oznamovania dokumentov (kapitola III smernice, články 8 a 9), alebo vymáhania alebo predbežných opatrení (kapitola IV smernice, články 10 až 20).

40. Vo všetkých troch prípadoch smernica stanovuje nielen rozdelenie právomocí orgánom dožadujúceho členského štátu a orgánom dožiadaného členského štátu, ale tiež ako všeobecné pravidlo, uplatnenie *lex auctoritatis*, podľa ktorého sa úkony vykonávané orgánmi členského štátu riadia (a teda ich platnosť podlieha) právu tohto členského štátu.⁸ Je to tak v prípade výmeny informácií,⁹ pomoci pri oznamovaní dokumentov,¹⁰ a najmä v prípade vymáhania alebo predbežných opatrení.

41. Pokiaľ ide o opatrenia týkajúce sa vymáhania, pripomínam, že podľa článku 13 ods. 1 smernice s pohľadávkou, v súvislosti s ktorou sa podala žiadosť o vymáhanie, sa zaobchádza tak, akoby išlo o pohľadávku dožiadaného členského štátu. Presnejšie, dožiadaný orgán využíva právomoci a postupy *stanovené v zákonoch, iných právnych predpisoch alebo správnych opatreniach dožiadaného členského štátu*, ktoré sa vzťahujú na pohľadávky týkajúce sa rovnakej alebo podobnej dane alebo podobného poplatku.

42. Pokiaľ ide o predbežné opatrenia, z druhého pododseku článku 14 ods. 4 a z článku 16 ods. 1 smernice vyplýva, že ich môže prijať len dožiadaný členský štát, ak to umožňujú právne predpisy tohto štátu.

⁷ Pozri, pokiaľ ide o smernicu 76/308, rozsudky zo 14. januára 2010, Kyrian (C-233/08, EU:C:2010:11, bod 34), a z 18. októbra 2012, X (C-498/10, EU:C:2012:635, bod 44).

⁸ Pozri analogicky návrh, ktorý predniesol generálny advokát Cruz Villalón vo veci Weltimmo (C-230/14, EU:C:2015:426, bod 50), a názor, ktorý zastával Súdny dvor, keď konštatoval, že „z požiadaviek vyplývajúcich z územnej suverenity dotknutého členského štátu a zo zásady zákonnosti a z pojmu právny štát totiž vyplýva, že sankčnú právomoc v zásade nemožno vykonávať mimo rámca právnych predpisov, ktoré oprávňujú správny orgán k tomu, aby konal *na základe svojho vnútroštátneho práva*“ (rozsudok z 1. októbra 2015, Weltimmo, C-230/14, EU:C:2015:639, bod 56). Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

⁹ Pozri napríklad článok 5 ods. 2 písm. c) alebo článok 7 ods. 2 smernice.

¹⁰ Pozri článok 9 smernice, ako aj článok 11 a článok 12 ods. 1 vykonávacieho nariadenia Komisie (EÚ) č. 1189/2011 z 18. novembra 2011, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá vykonávania určitých ustanovení smernice 2010/24 (Ú. v. EÚ L 302, 2011, s. 16).

43. Všeobecnejšie, článok 14 smernice 2010/24 stanovuje pravidlá upravujúce spory vyplývajúce z uplatňovania smernice. V zmysle článku 14 ods. 1 spory týkajúce sa pohľadávky alebo exekučných titulov, ako aj spory týkajúce sa platnosti oznámenia, ktoré zaslal príslušný orgán dožadujúceho členského štátu, patria do pôsobnosti orgánov dožadujúceho členského štátu, ktoré sú v tejto veci príslušné. Naproti tomu, v zmysle článku 14 ods. 2 spory týkajúce sa exekučných opatrení alebo platnosti oznámenia, ktoré zaslal príslušný orgán dožiadaného členského štátu, sa predkladajú orgánu tohto členského štátu, ktorý je v tejto veci príslušný. Z rozsudku vo veci Kyrian vyplýva, že rozdelenie právomoci stanovené v článku 14 ods. 1 a ods. 2 vyplýva zo skutočnosti, že každý z právnych aktov alebo opatrení dotknutých týmito ustanoveniami podlieha iným právnym predpisom,¹¹ konkrétne právnym predpisom členského štátu, ktorého orgány vykonali napadnutý akt alebo prijali sporné opatrenie. V dôsledku toho príslušný orgán každého členského štátu skúma len zákonnosť vykonaných aktov a opatrení prijatých orgánmi tohto členského štátu s prihliadnutím na právne predpisy tohto štátu.¹²

44. Tretí pododsek článku 14 ods. 4 tiež poskytuje jasný príklad uplatňovania pravidla *lex auctoritatis* v prípadoch týkajúcich sa príslušných orgánov oboch dotknutých členských štátov. Prvý pododsek článku 14 ods. 4 stanovuje, že ak je podaná žaloba v zmysle článku 14 ods. 1 v dožadujúcom členskom štáte, v zásade musí dožiadaný orgán prerušiť exekučné konanie, v rozsahu, v akom bola pohľadávka napadnutá, až do rozhodnutia orgánu, ktorý je v tejto veci príslušný. Avšak v zmysle tretieho pododseku článku 14 ods. 4 dožadujúci orgán môže *v súlade so zákonmi, inými právnymi predpismi a správnymi postupmi platnými v dožadujúcom členskom štáte* požiadať dožiadaný orgán o vymáhanie napadnutej pohľadávky alebo napadnutej časti pohľadávky, *pokiaľ takýto postup umožňujú príslušné zákony, iné právne predpisy a správne postupy platné v dožiadanom členskom štáte*.

45. Súhrnne treba konštatovať, že vyššie uvedené ustanovenia jasne potvrdzujú všeobecnú logiku smernice: i) vykonané úkony a opatrenia prijaté členským štátom sa vo všeobecnosti riadia právnymi predpismi tohto štátu (*lex auctoritatis*), ii) každý spor týkajúci sa týchto úkonov alebo opatrení musí byť predložený príslušnému orgánu tohto členského štátu, ktorý ich preskúma vo svetle svojich vnútroštátnych právnych predpisov.

46. Z kombinácie týchto dvoch prvkov sa identita žalovaného v takýchto prípadoch vynára prirodzene ako bod iii): žalovaný v takomto spore môže byť len vnútroštátny orgán, ktorý vykonal právomoc v danom prípade (prijatím alebo neprijatím napadnutého úkonu alebo opatrenia).

47. Ak sa teda spochybňuje, ako v konaní vo veci samej, exekučné opatrenie vykonané orgánmi dožiadaného členského štátu, je v skutočnosti napadnutá platnosť výkonu verejnej moci týmto štátom. Žalovaný musí byť logicky verejným orgánom dožiadaného členského štátu.

48. Možno dodať, že takýto záver je takisto v súlade so zásadou *úplnej asimilácie pohľadávok* stanovenej v článku 13 ods. 1 smernice 2010/24. Podľa tohto ustanovenia sa s každou pohľadávkou, v súvislosti s ktorou sa podala žiadosť o vymáhanie, zaobchádza tak, akoby išlo o pohľadávku dožiadaného členského štátu. Ak majú byť pohľadávky pochádzajúce z iného členského štátu plne asimilované s vnútroštátnymi pohľadávkami v súvislosti s postupom vymáhania (keď sa zaplatia určité finančné prostriedky), má zmysel ich asimilovať s vnútroštátnymi pohľadávkami aj vtedy, keď sa spor týka len časti ich vymáhania (keď by finančné prostriedky mohli byť potenciálne vyplatené). Úplná asimilácia vyžaduje asimiláciu v oboch smeroch. Preto, tak ako by to bolo v súvislosti s namietaním akéhokolvek (exekučného) opatrenia prijatého orgánmi členského štátu, žalovaný musí byť orgánom, ktorý prijal napadnuté (exekučné) opatrenie.

11 Pozri rozsudok zo 14. januára 2010, Kyrian (C-233/08, EU:C:2010:11, bod 40).

12 Pozri rozsudok z 26. apríla 2018, Donnellan (C-34/17, EU:C:2018:282, body 43 a 44). Ako som uviedol (v inom legislatívnom kontexte, ale s rovnakou logikou) v návrhoch, ktoré som predniesol vo veci Astellas Pharma (C-557/16, EU:C:2017:957, bod 97), nie je náhoda, že pravidlá týkajúce sa právomoci bývajú založené skôr na formálnom prvku autorstva aktu, to znamená na tom, kto vydal napadnutý akt.

3. (Ne)možné alternatívy

49. Aj po zvážení alternatív považujem práve načrtnutý prístup za správny. Ak by sa žaloba, o akú ide v konaní vo veci samej, mala podať proti členskému štátu, ktorý požiadal o vymáhanie, a to najmä preto, že predmetná suma bola neskôr prevedená tomuto štátu, potom by mala byť žaloba o vrátenie podaná proti štátu, ktorý peniazmi disponuje.¹³ V takomto prípade by obe *fora*, na ktoré by takáto žaloba mohla byť potenciálne podaná, viedli k dosť otáznym výsledkom.

50. Prvou možnosťou by bolo podanie žaloby proti dožadujúcemu členskému štátu na súdy tohto štátu. V tomto prípade by to viedlo k tomu, že estónske súdy by pojednávali žalobu proti estónskym orgánom založenú na úkone (údajne nesprávnom exekučnom opatrení), ktorý vykonali fínske orgány vo Fínsku. Navyše právna úprava vzťahujúca na túto žalobu by vychádzala z fínskeho zákona o vrátení majetku do konkurznej podstaty, na ktorý sa odvoláva správca konkurznej podstaty s cieľom napadnúť platby vykonané spoločnosťou Metirato v dôsledku exekučného konania vedeného fínskymi orgánmi. Procesná stránka by sa mohla pravdepodobne zakladať na estónskom práve, napríklad na jeho vnútroštátnych pravidlách o protiprávných úkonoch alebo na bezdôvodnom obohatení. Ale opäť, táto žaloba proti Estónsku by musela byť posúdená na základe úkonov, ktoré uskutočnili fínske orgány vo Fínsku.

51. Je zrejmé, že by to viedlo nielen k závažnému odlúčeniu (nehovoriac o chaose) *forum* a *ius*, ale aj by to znamenalo, že estónske súdy by museli preskúmať zákonnosť výkonu verejnej moci fínskymi orgánmi vo Fínsku, čo predstavuje postup, ktorý Súdny dvor nedávno zamietol v inom kontexte.¹⁴

52. Druhá možnosť, a to žaloba proti dožadujúcemu členskému štátu podaná na súdy dožiadaného členského štátu, by bola podobne problematická. Prvý (skoro neprekonateľný) problém v takom prípade by vyplynul zo zásady imunity právomoci, ktorá znamená, že štát nemôže byť žalovaný pred súdmi iného štátu.¹⁵ Je pravda, že Súdny dvor konštatoval, že „v dnešnej medzinárodnej praxi táto imunita nie je absolútna, ale je všeobecne uznaná v prípade sporu týkajúceho sa suverénnych úkonov vykonaných *iure imperii*. Naopak, môže byť vylúčená, ak sa opravný prostriedok týka úkonov vykonaných *iure gestionis*, ktoré nespádajú do výkonu verejnej moci“. ¹⁶ V prejednávanej veci je však napadnutý proces vymáhania daní prostredníctvom exekúcie, ktorý sa nepochybne týka suverénnych úkonov vykonávaných *iure imperii* tak z procesnoprávneho hľadiska (pokiaľ ide o vymáhanie prostredníctvom *exekúcie*), ako aj z hmotnoprávneho hľadiska (v rozsahu, v akom sa týka vymáhania *daní*). Z tohto dôvodu by imunita súdnej právomoci v tomto prípade zabránila podaniu žaloby proti Estónsku na fínske súdy.

53. Na základe všetkých vyššie uvedených dôvodov preto dospievam k záveru, že žaloba, akou je žaloba v konaní vo veci samej, ktorá smeruje k spochybneniu platnosti exekučného opatrenia prijatého orgánmi dožiadaného členského štátu v súlade s ich vlastnými právnymi predpismi musí byť podaná voči (orgánom) tohto štátu.

¹³ Ako som naznačil v bode 37 vyššie.

¹⁴ Pozri, vo vzťahu k smernici 2001/83/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 6. novembra 2001, ktor[ou] sa ustanovuje zákonník spoločenstva o humánných liekoch (Ú. v. ES L 311, 2001, s. 67; Mim. vyd. 13/027, s. 69), rozsudok zo 14. marca 2018, *Astellas Pharma* (C-557/16, EU:C:2018:181, bod 40).

¹⁵ Pozri rozsudok z 19. júla 2012, *Mahamdia* (C-154/11, EU:C:2012:491, bod 54).

¹⁶ Rozsudok z 19. júla 2012, *Mahamdia* (C-154/11, EU:C:2012:491, bod 55).

4. Záverečné pripomienky

54. Nakoniec by som rád objasnil, že záver týkajúci sa totožnosti žalovaného vo veci, akou je prejednávaná vec, ak bude žaloba podaná správcom konkurznej podstaty úspešná, neznamená, že dožiadaný členský štát, a to Fínsko, by mal znášať finančné dôsledky. V skutočnosti je tiež v logike smernice 2010/24 zakotvená skutočnosť, že ak je opatrenie týkajúce sa vymáhania úspešne napadnuté dlžníkom, musí dožadujúci členský štát nahradiť akúkoľvek sumu vymoženú dožiadaným členským štátom a už prevedenú dožadujúcemu členskému štátu.¹⁷

55. Vo všeobecnosti Súdny dvor už zdôraznil, že smernica 2010/24 je založená na zásade vzájomnej dôvery a že realizácia režimu vzájomnej pomoci zakotveného touto smernicou závisí od existencie takejto dôvery medzi dotknutými vnútroštátnymi orgánmi.¹⁸ Je potrebné dodať, že vo veci, akou je prejednávaná vec, platí zásada vzájomnej dôvery medzi členskými štátmi v oboch smeroch.

56. Na jednej strane sa od dožiadaného členského štátu očakáva, že na žiadosť dožadujúceho členského štátu vykoná exekúciu bez toho, aby podliehala „úkonu uznania, doplnenia alebo nahradenia“ tak, ako je uvedené v článku 12 ods. 1 smernice. Dožiadaný členský štát je teda v zásade¹⁹ povinný dôverovať dožadujúcemu členskému štátu a vykonať akúkoľvek žiadosť o vymáhanie pochádzajúcu z tohto členského štátu.

57. Na druhej strane tento uľahčený prostriedok vymáhania založený na zásade vzájomnej dôvery tiež znamená, že dožadujúci členský štát by mal znášať dôsledky v tých prípadoch, v ktorých vznikne problém, pokiaľ ide o exekúciu vykonanú dožiadaným členským štátom. Preto, ak je exekučné opatrenie úspešne napadnuté, dožadujúci členský štát musí bez protestu a oneskorenia nahradiť vymoženú sumu, aj keď nenesie zodpovednosť za napadnuté exekučné opatrenie.²⁰

58. Inak povedané, zásada vzájomnej dôvery a lojálnej spolupráce medzi členskými štátmi je zásadou, ktorá sa uplatňuje za každých okolností. Platí to nielen v prípade bezproblémového priebehu (keď všetko funguje dobre a v rámci súčasnej smernice prichádzajú finančné prostriedky), ale aj v prípadoch, keď sa vyskytnú problémy (keď v dôsledku možnej chyby iného členského štátu musia byť predtým získané finančné prostriedky vrátené).

B. O druhej otázke

59. Prostredníctvom druhej otázky sa vnútroštátny súd pýta, či pohľadávky dožadujúceho štátu vymožené dožiadaným štátom zostávajú oddelené od majetku dožiadaného členského štátu, alebo či sa zlúčia s majetkom dožiadaného členského štátu. V druhej vete tejto otázky vnútroštátny súd preformuloval prvú vetu a pýta sa, či je účelom smernice iba zákaz znevýhodňovať pohľadávky iného členského štátu.

¹⁷ V tomto zmysle tretí pododsek článku 14 ods. 4 smernice stanovuje, že ak je výsledok podania na príslušný orgán dožadujúceho členského štátu v zmysle článku 14 ods. 1 smernice v prospech dlžníka, dožadujúci orgán je povinný uhradiť všetky vymožené sumy. Podobne v zmysle článku 23 ods. 1 vykonávacieho nariadenia č. 1189/2011, ak opatrenia súvisiace s vymáhaním, ktoré vykonal dožiadaný orgán, boli napadnuté z dôvodu, za ktorý nezodpovedá dožadujúci členský štát, ak dožiadaný orgán previedol vymožené sumy dožadujúcemu orgánu a ak bude podanie následne úspešné pre stranu, ktorá ho podala, posledný uvedený orgán musí vymožené sumy vrátiť.

¹⁸ Rozsudok z 26. apríla 2018, Donnellan (C-34/17, EU:C:2018:282, bod 41).

¹⁹ Súdny dvor v rozsudku z 26. apríla 2018 vo veci Donnellan (C-34/17, EU:C:2018:282, bod 61), konštatoval, že iba výnimočná situácia (o akú ide vo veci samej, v ktorej orgán dožadujúceho členského štátu žiada orgán iného členského štátu, aby vymáhal pohľadávku týkajúcu sa finančnej sankcie, o ktorej dotknutá osoba nevedela) môže legitímne viesť k odmietnutiu pomoci pri vymáhaní zo strany dožiadaného orgánu na základe smernice.

²⁰ Ako vyplýva z článku 23 ods. 1 vykonávacieho nariadenia č. 1189/2011 (pozri poznámku pod čiarou 17 vyššie).

60. Musím pripustiť, že mi nie je na prvý pohľad zrejmé, ako presne tieto dve časti otázky navzájom súvisia. Nie je jasné, ako by vzhľadom na načrtnutú zásadu úplnej asimilácie, ktorá prechádza smernicou, zlúčenie vymožennej pohľadávky dožiadaného členského štátu s vymoženou pohľadávkou dožadujúceho členského, ktorá bola takisto vymáhaná v rámci rovnakej exekúcie, mohlo alebo malo viesť k diskriminácii pohľadávok iného členského štátu. Keďže môžem len špekulovať o presnom vzťahu medzi prvou vetou a druhou vetou druhej otázky, budem sa venovať týmto dvom otázkam samostatne.

61. Zdá sa, že prvá časť druhej otázky vychádza z tvrdenia, ktoré v konaní uviedla fínska vláda, že vymožený majetok sa nikdy nestal majetkom fínskeho štátu, takže žalobný nárok musí byť vznesený voči estónskej daňovej a colnej správe.

62. Komisia a fínska vláda v tejto súvislosti poukazujú na článok 13 ods. 5 smernice 2010/24, podľa ktorého dožiadaný orgán poukáže dožadujúcemu orgánu sumy vymožené v súvislosti s pohľadávkou a úrok, ak sa bude na daný prípad vzťahovať. Podľa ich názoru sa toto ustanovenie musí chápať tak, že znamená, že vrátené sumy musia byť oddelené od majetku dožiadaného členského štátu.

63. Podľa môjho názoru sa však smernica nezaoberá otázkou, či suma peňažných prostriedkov vymožených dožiadaným členským štátom zostáva oddelená od jeho majetku, alebo či sa s ním zlúči.

64. Pokiaľ ide konkrétne o článok 13 ods. 5 smernice, nevidím, ako by toto ustanovenie, ktoré iba stanovuje poslednú fázu konania o vykonaní žiadosti o vymáhanie podľa článku 13, bolo možné vykladať tak, že vyžaduje, aby sa sumy ponechali oddelené od majetku dožiadaného členského štátu, alebo aby boli zlúčené s majetkom dožiadaného členského štátu. Toto ustanovenie sa jednoducho týka inej veci.

65. Je pravda, že podľa posledného pododseku článku 13 ods. 1 musí dožiadaný členský štát vymáhať pohľadávku vo svojej vlastnej mene.²¹ Okrem toho podľa článku 23 ods. 1 vykonávacieho nariadenia č. 1189/2011 sa sumy, ktoré sa majú poukázať dožadujúcemu orgánu, prevedú dožadujúcemu orgánu v mene dožiadaného členského štátu, a to do dvoch mesiacov odo dňa, keď došlo k ich vymoženiu.

66. Okrem týchto osobitných ustanovení týkajúcich sa prevodu získaných súm však smernica nestanovuje žiadny právny, hospodársky alebo účtovný štatút týchto súm počas obdobia medzi ich vymáhaním od dlžníka a ich prevodom do dožadujúceho členského štátu. Samotná skutočnosť, že sumy sú vymáhané v mene dožiadaného členského štátu a prevedené v tejto mene, nevyhnutne neznamená, že tieto sumy sú (alebo nie sú) zlúčené s majetkom dožiadaného členského štátu. Je to jednoducho záležitosť, ktorú si určí každý členský štát sám, pokiaľ dodrží svoju povinnosť poukázať do dvoch mesiacov vymožené sumy a príslušné úroky.

67. V každom prípade poznamenávam, že aj za predpokladu, že tieto sumy sú oddelené od majetku dožiadaného členského štátu, podľa môjho názoru by to nemalo vplyv na odpoveď na otázku, kto by mal byť žalovaný v konaní, akým je konanie vo veci samej. V rozsahu, v akom sa prvá časť druhej otázky má chápať ako možnosť týkajúca sa identity žalovaného²² z dôvodov uvedených v časti A vyššie, sa domnievam, že bez ohľadu na prijaté účtovné štandardy musí byť žalovaným v takomto konaní dožiadaný členský štát.

21 V tomto zmysle poznamenávam, že článok 18 ods. 1 vykonávacieho nariadenia č. 1189/2011 stanovuje, že „ak je mena dožiadaného členského štátu odlišná od meny dožadujúceho členského štátu, dožadujúci orgán určí [v jednotnom exekučnom titule, ktorý musí sprevádzať každú žiadosť o vymáhanie] sumu pohľadávky, ktorá sa má vymáhať, v oboch menách“. Preto sa suma, na ktorú sa vykoná vymáhanie v dožiadanom členskom štáte, vypočíta v mene tohto štátu v štádiu podania žiadosti dožadujúcim členským štátom.

22 Ako rozšírenie (alebo posilnenie) prístupu „sledovania peňazí“ (pozri bod 37 vyššie), ktorý v podstate naznačuje nielen to, že fínske orgány v súčasnosti nemajú predmetnú sumu, ale nikdy takúto sumu ani nevlastnili.

68. Pokiaľ ide o druhú časť druhej otázky, ktorou sa vnútroštátny súd pýta, či smernica smeruje výlučne k zákazu diskriminácie pohľadávok iného členského štátu, pripomínam, že zásada úplnej asimilácie stanovená v prvom pododseku článku 13 ods. 1 smernice vyžaduje, aby sa s pohľadávkami ostatných členských štátov zaobchádzalo tak, ako keby boli vnútroštátnymi pohľadávkami, najmä pokiaľ ide o právomoci a postupy stanovené podľa právnych predpisov dožiadaného členského štátu pre zhodné alebo podobné pohľadávky.

69. Tretí pododsek článku 13 ods. 1 stanovuje výnimku z tejto zásady, podľa ktorej dožiadaný členský štát nie je povinný priznať pohľadávkam iných členských štátov prednosť priznanú podobným pohľadávkam vzniknutým v tomto členskom štáte, pokiaľ sa nedohodne inak medzi príslušnými členskými štátmi, alebo ak tak nestanovia právne predpisy dožiadaného členského štátu. Zdá sa, že ide o jedinú výnimku zo všeobecného pravidla stanoveného v prvom pododseku článku 13 ods. 1, a teda z pravidla, podľa ktorého dožiadaný členský štát nesmie zaobchádzať s pohľadávkami iných členských štátov menej priaznivo, ako by zaobchádzal s podobnými alebo zhodnými vnútroštátnymi pohľadávkami.

70. Zásada úplnej asimilácie však podľa môjho názoru nemá vplyv na to, či suma peňažných prostriedkov vymožená dožiadaným členským štátom zostáva oddelená od jeho vlastného majetku, alebo či je s nimi zlúčená. S prihliadnutím na tento výklad tak druhá časť druhej otázky nemení závery, ku ktorým som dospel v prvej časti tejto otázky, a nemení odpoveď, ktorú navrhujem Súdnemu dvoru vo vzťahu k odpovedi na prvú a tretiu otázku.

V. Návrh

71. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na otázky, ktoré položil Helsingin käräjäoikeus (Prvostupňový súd Helsinki, Fínsko), takto:

Smernica Rady 2010/24 zo 16. marca 2010 o vzájomnej pomoci pri vymáhaní pohľadávok vyplývajúcich z daní, poplatkov a ďalších opatrení sa má vykladať v tom zmysle, že žaloba, akou je žaloba v konaní vo veci samej, ktorá smeruje k spochybneniu platnosti exekučného opatrenia prijatého orgánmi dožiadaného členského štátu v súlade s ich vlastnými právnymi predpismi, musí byť podaná voči (orgánom) tohto štátu.